

našeho národního probuzení. Pak obrátil se ke kritice literární, divadelní, výtvarnické a napsal řadu bystrých úvah do týdeníku Času a České strážce, později do deníku Času a Herbenovy Noviny. Nedávno zaznamenal jsem zde jako krásný čin lidský (nejen výtvarně naukový) jeho stať o Rembrandtovi z Ročenky Štencova kabinetu grafického. Jaroš není odborně řemeslný kritik estetický nebo lépe technický, ačkoliv proniká bystře i tuto stránku tvorby umělecké; Jarošovi, záku velkých anglických učitelů Ruskina a Carlyla, jest umění funkcí životnou a dílem *života*, prací na jeho etických statech všelidských, a s tohoto hlediska je vykládá, soudí, hodnotí. Jaroš jest z těch vzácných lidí, s nimiž můžeš v leccem nesouhlasit, aniž si jich proto méně vážíš; to proto, že jest duch opravdový a mužný.

Nové knihy (3)

Nákladem B. Kočího vyšla nedávno *Jiřího Mahena Ulička odvahy* (94 stran, 2 K). Autor nazývá svou hru „prajednoduchou komedií o třech aktech“ a v úvodním slově podtrhuje uměleckou nenáročnost svého díla: „aby nám nebylo tolik smutno, aby se mladí i staří klidněji porozhlédli, aby se žluté kachňátko prastarých situací před námi pro trošku toho smíchu, co v nás zbyl, komicky rozkáchalo“, — proto prý napsal tuto knížku, v níž patrně přebásnil některé své studentské vzpomínky („Pamatce mladých let tě věnuji“). Dějištěm jest přízemní bytík jakéhosi úředníčka a samofilosofa mrzoutsky dobrácké observance v nějaké poloslepé uličce hradčanské, vysoko nad Prahou, mezi zahradami, jehož okna jsou položena tak, že jedním z nich mohou vnikat a vnikají opravdu do něho různé návštěvy, vítané i nevítané, slušné i méně slušné; tím utkává, zamotává i rozpoutává se nitka děje nenového, veseloherně konvenčního, misty bursíkosního, misty však také lidsky teplého, humorného, zábavného ve své šprýmovné prostoduchosti. Není to veselohera, jak ji bude žadati zítřek: drásavá karikatura o divokých grimasách vykloubeného lidství, ani ohňostrojevá fontána vtípu, gracie a rozmaru pod taktovkou Arielovou, je to hra starší známky: konec konců stará sentimentálníta přetřená misty bodrou obhroublostí, misty bohémskou lehkomyšlností, jež chce býti brána za životní odvalu nebo dokonce tvůrčí smělost. Přesto: není důvodů, proč vylučovati ji se scény Národního divadla. Teprve nyní těžko jest pochopiti důvody, proč byla intendanturou zakázána. Není k tomu zejména důvodů tak zvaných moralistických; i nezbývá jiný výklad — zniž to sebestarodárněji — než příliš úzkostlivým, klasicistickým vkusem, jakýmsi estetickým purismem intendantovým.

Tři významná díla krásné prózy z literatur severských byla nedávno vydána v českém překladě: ze švédštiny přeloženi *Venera von Heidenstam Karolíni* a vydání v Stýblově Knižovně vybrané četby (Část I, stran 231, za K 3,80); z norštiny převedena *Henrika Ibsena* první část proslulé historicko-filosofické trilogie *Cisafe a Galilejského* a vytištěna ve Světové knihovně (č. 1267—70); z dánštiny *Johannesa V. Jensena* epická skladba prózou *Královův pád* (u Topiče), řadící se k Ledovici přeloženému před rokem Emilem Waltrem a vydanému u Bradáče. O těchto knihách přinese Kmen brzy posudek odborný.

Šolc v Karlíně vydal *Karla de Weltra Granátníka cisařova* (104 stran, za K 1,70),

povídky z doby napoleonské, a Vilímek *Eduarda Bassa Fanyňka a jiné humoresky* 233 (143 stran, za K 2,80).

Josef Lelek posílá nám otisk ze Zvonu, *Příspěvky k životopisu Boženy Němcové* (64 stran, za 1 K): vypisuje se tu, zčásti podle nových dokladů, poměr Němcové k přátelům a příznivcům Juliu Plošici, hraběti Hanušu Kolovratovi, Františku Ladislavu Vorlíčkovi, dále k mužii jejímu Josefu, a posléze pobyt její v Litomyšli, jemuž věnoval autor předtím jinou studii, otištěnou v Pokrokové revui r. 1914.

Jakub Deml v Jinošově u Náměště nad Oslavou vydal *Věštce*, dialog mezi mistrem a učedníkem (stran 27). Psal jsem o knihách Demlových již v České kultuře; ani o této nemohl bych říci nic, čeho neřekl jsem již tam. Pověděl-li o sobě Blake, že on jest pouze tajemníkem, který spisuje, co diktují mu neviditelní autoři, Deml může říci o sobě, že jest čtenářem rozmetené básně, kterou jest příroda i život: skládá k sobě s velkou pozorností jednotlivá písmena a vykládá je se stejným důmyslem, i neznám druhého autora v Čechách, který dovedl by ve svých vrcholných chvílích tolik vyčísti z jednotlivých polosmazaných nápovědí, narážek a znamení jako Deml. Ano, rozmetená, roztržštěná a někde i mezerná báseň boží jest příroda, vesmír, lidstvo, společnost; někde psaná znameními, jichž neumí rozluštit člověk. Deml umí z ní mnoho přečísti, mnoho vyčísti: jest to nad všecko *pozorná* duše, *pozorné* srdce, básník *milosti* v celém širém smyslu tohoto vzácného slova.

Tschechische Anthologie: Vrchlický - Sova - Březina Übertragungen von Paul Eisner

Nakladatelství Insel v Lipsku vydává vkusnou sbírku žlutých knížek v lepence vázaných po 60 fenících s názvem Österreichische Bibliothek; vyšly tam mimo jiné výběr z Walthera von der Vogelweide, listy Stifetrovy, výběr z Komenského a Bratří českých a jako 21. svazček tato nová anthologie básnických překladů českých do němčiny (101 stránky; z nich má Vrchlický stránky 22, Sova 22, Březina 50, zbytek jest doslov autorův, v němž charakterisuje a hodnotí literárně, historicky i esteticky své tři vyvolené básníky). Anthologie p. Eisnerova stojí za povšimnutí po nejedné stránce.

Předně svou orientovaností estetickou, vkusem opravdu uměleckým, který projevuje při výběru básní, jež překládal. Výběr tento ukázal zejména Vrchlického v novém osvětlení. P. Eisner přeložil Němcům *jiného* Vrchlického než Grün nebo Adler; pomínil v něm zejména všeho, co dává se do našich školských čítanek a slovesností, básně o sujetech historických nebo legendárních, epigonskou epiku pilotovského aranžmentu. Jest charakteristické, že nejvíce básní vybráno jest z poslední knihy Vrchlického, Meče Damoklova, a ve výběru p. Eisnerově dostává se ke slovu básník intimní, lyrik meditativního kouzla a zpěvné melodie, krajínář šedého teskného kraje českého. Mimochodem řečeno: služba, již měl k dílu Vrchlického prokázati v širších rozměrech i někdo z Čechů; sestavit z něho knihu těch básní, jež leží jaksí mimo oficiální a reprezentační trati jeho díla, na nichž již včera ssehl se prach, básní, vyhovujících dnešnímu vkusu, a sblížit tak Vrchlického s novým mladým čtenářstvem, uměleky citícím, vychovaným v novější tvorbě básnické,